

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 38/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och 2 och 4 § i la- gen om frivillig militärtjänst för kvinnor

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 juni 2009 en proposition med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och 2 och 4 § i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (RP 79/2009 rd) till försvarsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Timo Turkki, försvarsministeriet
- överinspektör Leila Hanhela, dataombudsmannens byrå
- professor Olli Mäenpää
- professor Teuvo Pohjolainen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen ändringar i värnpliktslagen. Bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter ska preciseras så att de aktörer inom hälso- och sjukvården som står för hälsokontrollen av de värnpliktiga ska kunna få uppgifter om de värnpliktiga direkt av andra aktörer inom hälso- och sjukvården. Dessutom ska lagen få bestämmelser om rätt att få och överlåta uppgifter om körkort och körtillstånd mellan värnpliktsregistret och fordonstrafikregistret. Vidare preciseras bestämmelserna om befrielse från värnplikt för personer som är medborgare i två stater, likaså bestämmelserna om rättelseyr-

kande och överklagande. Lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor får samma ändring i bestämmelsen om överklagande.

Lagarna avses träda i kraft hösten 2009.

I avsnittet om lagstiftningsordning bedöms bestämmelserna om rätt att lämna ut uppgifter med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen som skyddar privatlivet och personuppgifter. Regeringen anser att de föreslagna lagarna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av tolkningsmöjligheterna rekommenderar regeringen att utlåtande begärs av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt det nya 96 § 3 mom. får vissa aktörer inom hälso- och sjukvården och psykvården trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ ge ut information om en värnpliktiges hälsotillstånd till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som kontrollerar den värnpliktiges hälsa. Ett villkor är dock att informationen ska vara viktig för att fastställa tjänstedugligheten eller för att ordna tjänstgöringen. Syftet är att information om värnpliktigas hälsa ska kunna skickas direkt mellan yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. På grundval av 96 § 1 mom. i den gällande lagen som stiftades med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 9/2007 rd) måste den här typen av information först ta en omväg via militärmyndighetens värnpliktsregister.

Bestämmelsen måste bedömas med avseende på 10 § 1 mom. i grundlagen som säger att vars och ens privatliv är tryggt. Närmare uppgifter om personuppgifter ska utfärdas genom lag.

Den här typen av flexibel informationsutväxling förbättrar möjligheter att klara upp fall där en värnpliktig kan vara säkerhetsrisk för sig själv och andra. Ett sådant syfte som i synnerhet är kopplat till rättigheterna i 7 § 1 mom. i grundlagen kan godtas med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Bestämmelser utvidgar inte personkretsen med rätt att få tillgång till datainnehållet eller informationen. Däremot är det ett problem med avseende på utskottets

praxis (GrUU 37/2005 rd, GrUU 30/2005 rd, GrUU 14/2002 rd) att rätten att lämna ut uppgifter inte som i det gällande 96 § 1 mom. begränsas till uppgifter som är nödvändiga för den värnpliktiges tjänsteduglighet eller för att ordna tjänstgöringen. För att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste 96 § 3 mom. ändras till att rätten bara gäller uppgifter som är nödvändiga för användningsändamålet.

Dessutom noterar utskottet att syftet enligt motiven är att yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska kunna konsultera varandra för att få uppgifter som är nödvändiga (s. 4) eller behövs (s. 8) för att de värnpliktiges tjänsteduglighet ska kunna bedömas. Formuleringen gäller dock bara när andra yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården lämnar ut uppgifter på eget initiativ. Om det är tänkt att också de som kontrollerar de värnpliktiges hälsotillstånd på begäran ska ha rätt att få information, måste det sägas ut i paragrafen. Rätten får då bara gälla nödvändiga uppgifter.

Utlåtande

Grundlagsutskottet meddelar

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, och det första lagförslaget bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 96 § 3 mom. beaktas på behörigt sätt.

Helsingfors den 3 december 2009

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Heli Järvinen /gröna
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd

Elisabeth Naucélér /sv
Mikaela Nylander /sv
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Antti Vuolanne /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.